

ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ ФАРМАЦЕВТИЧНИХ КАДРІВ

В УкрФА вже протягом майже трьох десятиліть навчаються іноземні студенти з різних країн світу. З появою у 1992 р. підготовчого факультету вуз почав забезпечувати повний навчальний цикл вузівської підготовки для цієї категорії студентів — від оволодіння російською мовою як іноземною до отримання диплому. Зрозуміло, що нові умови навчання, значно більша увага, яка приділяється у суспільстві володінню різними мовами, розширення міжнародних контактів та спілкування висувують як нагальну потребу удосконалення методів навчання та підвищення ефективності викладання іноземної мови. Тим більше, що сьогодні в УкрФА викладається шість мов — українська, російська, англійська, німецька, французька та латинська. Це надає сучасному спеціалісту в області фармації прекрасну можливість використовувати в своїй професійній сфері кращі надбання людства.

Дослідження учених-лінгвістів УкрФА, пов'язані з порівняльним аналізом мов та статистичним описом лексики, забезпечують наукову основу для оптимізації викладання іноземних мов студентам-фармацевтам.

Рекомендована д.м.н., членом-кореспондентом АНТК України С.М.Дроговоз

УДК 800.879

ДО ПИТАННЯ МЕТОДИКИ ІМОВІРНО-СТАТИСТИЧНОГО АНАЛІЗУ І ВІДБОРУ НАЙБІЛЬШ ВЖИВАНОЇ ЛЕКСИКИ

М.В.Любієва, І.В.Григор'єв

Українська фармацевтична академія

Розглянуті питання, пов'язані з відбором лексики для спеціальних словників, що служать учбовим цілям. Запропонований новий об'єктивний критерій, який дозволяє визначити кількісне вживання лексики за допомогою двох статистичних параметрів — абсолютної (відносної) частотності та коефіцієнта вживаності. Розглянуті проблеми підвищення ефективності кількісних методів відбору лексики при складанні словників-мінімумів.

В вузах немовного профілю поруч з іншими дисциплінами важлива роль відводиться іноземним мовам, як засобу оперативного отримання інформації про досягнення всесвітньої науки та техніки і як міцного фактора гуманітаризації освіти і формування культури студентів.

З метою покращення підготовки майбутніх фахівців з вищою освітою велика увага приді-

ляється удосконаленню вузівської науки, розширенню контактів та співробітництва із зарубіжними фірмами в різноманітних сферах діяльності, що немислимо на сьогодні без знання іноземних мов.

Імовірно-статистичний аналіз і відбір найбільш уживаної лексики передбачає визначення для кожної лексичної одиниці a_jk таких імовірно-статистичних параметрів, як абсолютна (відносна) частота $m(p)$ і показник розповсюдженості g . Одержання надійних значень цих характеристик в значній мірі залежить від чіткого визначення одиниці підрахунку лексики.

Кількісний склад вибірки. Поряд з якісним складом вибірки та її загальним обсягом важливе значення для визначення закономірностей імовірно-статистичного розподілу лексики має кількість мовних творів (підвибірок), які висловлюють закінчену думку автора і які відібрані для дослідження в процесі формування вибірки.

Аналіз залежності середньоарифметичної абсолютної помилки ваги термінологічної лексики має такий вигляд:

$$\Delta\eta(V) = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n \Delta \eta_i(V) ,$$

де: n — кількість підвбірок;

$\Delta\eta_i(V)$ — функція розподілу ваги термінологічної лексики в підвбірці;

$0 < V < 1$ — перемінний параметр і показує, що із зростанням кількості підвбірок неупорядкованість помилки $\Delta\eta(V)$ зменшується. При усередненні даних для $n < 10$ має місце безумовно випадкове зростання помилки в інтервалі значень $V=0,3-0,4$. При усередненні даних для $n=20$ функція $\Delta\eta(V)$ має певну закономірність принаймні до значень $V=0,6$. Нарешті із зростанням кількості підвбірок до 30 і більше функція $\Delta\eta(V)$ набуває цілком сталого характеру і її значення в інтервалі змін V коливається в межах 6-12%.

Для визначення необхідного числа підвбірок n із заданою величиною гарантованої імовірності $F(t)$ і величиною абсолютної помилки частоти E може бути використана залежність, наведена у такому вигляді:

$$n = E^{-2} t^2 p(1-p).$$

Вирішення цього питання при використанні кількісного аналізу лексичних численностей для

визначення язовикових та мовних явищ неоднозначне. Зокрема, при визначенні загального обсягу вибірки і вивченні особливостей функціонування граматичних засобів мови найбільш доцільним є вибір словоформи, як одиниці підрахунку. В той же час для оцінки вживаності лексичних одиниць цілком виправданим є прийняття в ролі одиниці підрахунку слова-поняття.

В зв'язку з цим потребує висвітлення наступне методологічне питання: "Чи кожне слово висвітлює поняття?" [1]. Відбиття понять знаменними словами очевидне. Складніше стоїть справа з незначними (службовими) словами: прийменниками, сполучниками, частками й вигуками. Прийменники і сполучники відображають надто абстрактні відношення. В них лексична абстракція досягає найвищого ступеня. Якщо значенні слова означають речі, їх ознаки, а також ознаки ознак, то в службових словах відображаються відношення цих речей і ознак. Сполучники та прийменники безпосередньо відбивають зв'язки й відношення між словами, передаючи водночас опосередковано відношення дійсних явищ. Будь-який сполучник і прийменник відбиває якунебудь думку, тобто є змістовною одиницею мови. Так сполучники *und*, *auch* висловлюють думки про з'єднання предметів, *aber* — про протиставлення ознак. Прийменники *uber*, *unter*, *zwischen* містять думку про відношення предметів у

Таблиця

Параметри вживаності мікропідмов фармації

№п/п	Мікропідмова фармації					
	Словоформа	m_i	r_i	Слово-поняття	m_o	r_o
1	glasig	8	5	glasig	43	14
2	glasige	11	6			
3	glasigen	8	2			
4	glasiger	16	2			
5	Strahlung	8	3	Strahlung	21	4
6	Strahlungen	13	1			
7	Glasprobe	21	9	Glasprobe	38	22
8	Glasproben	17	15			
9	darstellen	18	12	darstellen	89	31
10	darstellten	10	4			
11	dargestellt	49	22			
12	darstellend	12	5			
13	Glasbad	11	3	Glasbad	19	5
14	Glasbades	8	2			
15	zerstoren	4	1	zerstoren	7	3
16	zerstore	1	1			
17	zerstort	2	1			

просторі. У всіх випадках висловлюється щось істотне і загальне в даних конкретних межах застосування слів. Оскільки прийменники та сполучники не поділяються на більш дрібні смислові одиниці, вони, безумовно, є словами і, як такі, висловлюють поняття.

Аналогічні міркування будуть справедливі і для ідіоматичних висловлювань, а також вигуків, виключаючи, зрозуміло, ті з них, що не мають ніякого фіксованого значення, а є лише знаками емоцій, волевиявлення і таке інше.

Що стосується висловлення одного поняття групою слів (особливо це характерно для науково-технічної термінології), то й тут не спостерігається ніяких суперечностей, тому що у випадку визнання за ними граматичного характеру ці сполучення набувають синонімічного змісту по відношенню до слова за своїм детонатом (предметним співвідношенням), але є різними за значенням, адекватно передаючи понятійний момент [2].

Результати нашого експерименту підтверджують доцільність викладеного вище підходу до визначення одиниці підрахунку. Наочне уявлення про це дають матеріали, наведені в таблиці згідно з [3].

З таблиці видно, що якщо прийняти за одиницю підрахунку словоформу, то, безумовно, до лексичного мінімуму (враховуючи високі значення параметрів вживаності m_i та g_i) можна включити лише такі слова, як Glas, Glasprobe, darstellen. Що стосується інших слів, то питання про їх включення до лексичного мінімуму з точки зору статистики є проблематичним і може бути вирішене лише з врахуванням цілого ряду додаткових (в тому числі суб'єктивних) факторів. В той же час прийняття за одиницю підрахунку слова-поняття дозволяє цілком обгрунтовано включити в словник й інші лексичні одиниці за винятком лише слова zerstoren.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кольшанский Г.В.// Семантика слова в логическом аспекте. В сб. "Язык и мышление". — М., 1967. — С. 238.
2. Мельников Г.П.// Кибернетический аспект различения сознания, мышления, языка и речи. В сб. "Язык и мышление". — М., 1967. — С. 114-118.
3. Резников Л.О.// Понятие и слово. — Л., 1958. — 276 с.

УДК 800.879

К ВОПРОСУ МЕТОДИКИ ВЕРОЯТНОСТНО-СТАТИСТИЧЕСКОГО АНАЛИЗА И ОТБОРА НАИБОЛЕЕ УПОТРЕБИТЕЛЬНОЙ ЛЕКСИКИ

М.В.Любиева, И.В.Григорьев

Рассмотрены вопросы, связанные с отбором лексики для специальных словарей, служащих учебным целям. Предложен новый объективный критерий, позволяющий в количественной форме определить употребление лексики с помощью двух статистических параметров — абсолютной (относительной) частотности и коэффициента распространенности. Проанализированы проблемы повышения эффективности количественных методов отбора лексики при составлении словарей-минимумов.

UDC 800.879

THE METHODS OF PROBABLE-STATISTIC ANALYSIS AND SELECTION OF THE MOST FREQUENTLY USED WORDS

M.V.Lubiyeva, I.V.Grigoryev

The problems dealt with the selection of words for special dictionaries have been described. The new objective criterion which permits to determine the lexic frequency with the help of two statistic parameters — the absolute (relative) frequency and the prevalence coefficient has been presented. The problems of increasing efficiency of quantitative methods of words selection are also discussed in this article.